

10.22092/irm.2018.116118

طبیعت ایران

پَریشان؛ تالابی رو به خاموشی سارا صادقیان^{۱*}، احمد حاتمی^۲ و لیلا جولایی^۳

Parishan, a declining wetland
S. Sadeghian^{1*}, A. Hatami² and L. Julaie³

۱- نویسنده مسئول، پژوهشگر، بخش تحقیقات منابع طبیعی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان فارس، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، شیراز، ایران
پست الکترونیک: s.sadeghian@areeo.ac.ir

۲- پژوهشگر، بخش تحقیقات منابع طبیعی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان فارس، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، شیراز، ایران
۳- پژوهشگر تنوع زیستی، اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان فارس، شیراز، ایران

1*- Corresponding author, Research Expert, Research Division of Natural Resources Department, Fars Agricultural and Natural Resources Research and Education Center, (AREEO), Shiraz, Iran, E-mail: s.sadeghian@areeo.ac.ir

2- Research Expert, Research Division of Natural Resources Department, Fars Agricultural and Natural Resources Research and Education Center, (AREEO), Shiraz, Iran

3- M.Sc. in Biodiversity, Department of Environmental Protection Fars province, Shiraz, Iran

چکیده

تالاب پریشان یکی از تالاب‌های مهم آب شیرین ایران است که از نظر اکولوژیکی، بیولوژیکی و تنوع گونه‌ای اهمیت بسیاری دارد. این تالاب در سطح ملی یک زیست‌بوم بسیار باارزش به‌شمار می‌رود که دارای تنوع زیستی غنی و ارزش‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. تالاب پریشان به‌عنوان یک تالاب بین‌المللی در کنوانسیون رامسر به ثبت رسیده و در سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (UNESCO) نیز به‌عنوان یک ذخیره‌گاه زیست‌کره شناخته شده است. این تالاب از مناطق حفاظت‌شده است و به‌عنوان یکی از قطب‌های گردشگری ایران شناخته می‌شود که در میان کوه‌های فامور قرار گرفته است. سیمای بهاری و پاییزی این تالاب دیدنی است. گیاهان آبی و نی‌زارهای حاشیه دریاچه، جنگل‌های واقع در ارتفاعات شمالی و چندین بیرون‌زدگی صخره‌ای و پرندگان وحشی و مهاجر آن، گردشگاه طبیعی جالب توجهی را به وجود آورده است.

واژه‌های کلیدی: دریاچه پریشان، تالاب، فارس، کازرون، کوه فامور

Abstract

The Parishan wetland is one of the most important freshwater wetlands of Iran. It is important ecologically and biologically as well as species diversity. At the national level, it is a very valuable ecosystem and has rich biodiversity, economic, social and cultural values. This lake is a recognized wetland in Ramsar Convention list. It is known as a biosphere reserve by UNESCO. The Parishan Lake is known as one of the Iran's tourism hubs, located in the Favour Mountain. The spring and autumn of this wetland is spectacular. Aquatic plants and reeds around the lake, forests located in north highlands, and several rocky protrusions with wild and migratory birds have created an interesting natural park.

Keywords: Fars, Favour Mountain, Kazeroon, Parishan Lake, wetland

موقعیت جغرافیایی تالاب پریشان

تالاب پریشان یکی از زیباترین و بزرگ‌ترین تالاب‌های آب شیرین استان فارس است که به نام‌های مور، فامور، کازرون و پریش نیز شناخته می‌شود (داداشی، ۱۳۹۰). در زبان محلی، دریاچه پریشون نامیده می‌شود. این تالاب در سلسله جبال زاگرس در فاصله ۱۵ کیلومتری جنوب شرقی شهرستان کازرون و ۱۲۵ کیلومتری غرب شیراز بین $25^{\circ} 25' 51''$ و $51^{\circ} 43' 50''$ طول جغرافیایی و $29^{\circ} 22' 25''$ و $29^{\circ} 27' 40''$ عرض جغرافیایی میان دو حوضه آبریز رودخانه‌های شاپور و دالکی در ارتفاع ۸۲۰ متری از سطح دریا در بخش جره و بالاده قرار گرفته است. حوضه آبریز تالاب پریشان حدود ۲۷۵ کیلومتر مربع مساحت دارد که از شرق با مرز حوضه آبریز دالکی و از غرب با حوضه آبریز رودخانه شاپور محصور شده است. مساحت تالاب به میزان بارندگی در منطقه بستگی

دارد و برحسب فصول سال و مقدار بارش سالانه، بین ۲۵۰۰ تا ۵۲۰۰ هکتار متغیر است (طرح مدیریت جامع تالاب پریشان) (شکل ۱). عمق آب در تالاب از اندازه‌های بسیار کم (چند سانتی‌متر در زمین‌های کم‌شیب جنوبی، شرقی و غربی) تا بیشتر از ۴ متر در قسمت‌های شمالی تغییر می‌کند (لطفی، ۱۳۸۹). بزرگ‌ترین منبع تأمین‌کننده آب تالاب باران‌های سالانه، آب‌های زیرزمینی و چشمه‌های اطراف است که از به هم پیوستن تعدادی از آنها رودخانه فامور شکل می‌گیرد که از سمت شرق به دریاچه می‌ریزد. این تالاب در مهار و کنترل سیلاب منطقه نقش مؤثری دارد (شکل ۲).

اقلیم‌شناسی

تالاب پریشان در منطقه نیمه‌خشک زاگرس جنوبی با تابستان‌های گرم و به‌نسبت طولانی و زمستان‌های معتدل و به‌نسبت کوتاه واقع شده است.

شکل ۱- تغییر سطح بستر تالاب طی ۲۵ سال گذشته (عکس از اداره حفاظت محیط‌زیست کازرون)

شکل ۲- مناظری از تالاب پریشان در زمان پرآبی (عکس‌ها از بهزاد داوودی. عکس پایین مربوط به سال ۱۳۷۹ و عکس‌های وسط و بالا مربوط به سال ۱۳۸۵ است.)

ایران، ۱۳۸۱). متوسط تبخیر سالانه نیز حدود ۲۴۷۰ میلی‌متر و دامنه تغییرات آن بین ۳۳۵۰-۱۶۰۰ میلی‌متر است (سازمان آب منطقه‌ای فارس، ۱۳۸۵).

پوشش گیاهی منطقه

فلور هر منطقه بازتابی از عوامل مختلف اکوسیستمی در طول دوران مختلف زمین‌شناختی و بیانگر توان طبیعی محیط و منطقه است. هر رویشگاهی که تنوع زیستی بیشتری داشته باشد مسلماً پایداری اکولوژیکی بیشتری داشته و یک اکوسیستم پایدار و پویا خواهد بود (Smith, 1996). پایداری و سلامت اکوسیستم‌های طبیعی وابسته

این منطقه تحت تأثیر ۴ توده هوایی قرار می‌گیرد که در این میان جبهه مدیترانه‌ای بیشترین نقش را در بارندگی‌های سالانه دارد (لطفی، ۱۳۸۹). بیشتر ریزش‌های جوی در این منطقه به‌صورت باران است که عمدتاً در ماه‌های پاییز، زمستان و بهار رخ می‌دهد. بارش برف خیلی به‌ندرت و فقط در قله کوه‌های شمال دریاچه رخ می‌دهد که بیشتر از چند روز دوام نمی‌آورد. میانگین بارش‌های سالانه ثبت شده در ایستگاه هواشناسی پریشان ۴۵۰ میلی‌متر است که بین حداقل ۱۷۰ میلی‌متر و حداکثر ۷۰۰ میلی‌متر در سال نوسان دارد. در تابستان حداکثر دمای مطلق هوا ۴۹ درجه سانتی‌گراد است (مشاورین جامع

Erucaria hispanica (مندایی)

Anthemis altissima (بابونه قدبلند)

Convolvulus leiocalycinus (پیچک)

Vaccaria oxyodonta

Plantago ovata (اسفرزه)

Papaver argemone (شقایق)

شکل ۳- برخی از گونه‌های گیاهی موجود در منطقه (عکس‌ها از محمد طیبی خرمی)

Vicia sativa, *Papaver argemone*, *Plantago ovata*, *Rumex vesicarius*, *Silybum marianum*, *Trifolium resupinatum*, *Vaccaria oxyodonta*, *Astragalus arbusculinus* و *Anthemis altissima* دیده می‌شوند (شکل ۳). در حاشیه و اراضی تالاب پریشان، پوشش گیاهی آب‌دوست متنوعی متشکل از گونه‌هایی نظیر *Myrtus communis*، *Mentha longifolia*، *Cyperus fuscus*، *Cyperus longus*، *Cynodon dactylon* و *Veronica anagallis-aquatica* دیده می‌شود. گونه *Myrtus communis* (مورد) گیاه معطری است که در صنعت داروسازی کاربرد بسیاری دارد. این گیاه در کنار چشمه‌های بخش شرقی دریاچه حضور دارد.

به تنوع گونه‌ای است. در شمال تالاب، دامنه‌های کوه فامور در ارتفاعات ۸۰۰ تا ۱۱۰۰ متری پوشش غالب گیاهی به‌طور عمده شامل درختان کنار (*Ziziphus spina-christi*) است. همچنین در ارتفاعات بالاتر شیب‌های جنوبی کوه فامور در ارتفاعات ۱۱۰۰ تا ۱۴۰۰ متری شمال تالاب، بیشتر درختان بادام کوهی (*Amygdalus scoparia*) و بلوط (*Quercus brantii*) دیده می‌شوند. در کنار این دو اجتماع گیاهی تعداد دیگری از گونه‌های بوته‌ای و علفی نیز که پوشش گیاهی این حوضه را تشکیل می‌دهند مانند *Eruca sativa*، *Micromeria persica*، *Trifolium campestre*، *Convolvulus leiocalycinus*، *Erucaria hispanica*

Eruca sativa (منداب)

Rumex vesicarius (ترشک بادکنکی)

Astragalus arbusculinus (آنزورت)

Micromeria persica

Limonium thouini

Silybum marianum (خار مریم)

ادامه شکل ۳- برخی از گونه‌های گیاهی موجود در منطقه (عکس‌ها از محمد طیبی خرمی)

علاوه بر این گونه‌هایی از گیاهان آبی بن در آب، شناور و غوطه‌ور نیز در تالاب دیده شده است. گونه *Najas marina* (تیزک) فراوان‌ترین گیاه غوطه‌ور در تالاب است که بیشتر قسمت‌های داخلی و کف تالاب را پوشانده و در بعضی از برکه‌های چشمه‌ای به همراه گونه‌های *Potamogeton pectinatus*, *Ceratophyllum demersum*, *Myriophyllum spicatum* و *Zannichellia palustris* یافت می‌شود. فراوانی این گونه‌ها را می‌توان نشانه پایین بودن میزان شوری در این تالاب دانست. گونه *Lemna perpusilla* (عدسک آبی) نیز گیاه شناوری است که در کانال‌ها و چشمه‌ها یافت می‌شود. در میان گیاهان بن

در آب گونه *Phragmites australis* (نی) بزرگ‌ترین اجتماع گیاهی تالاب را تشکیل می‌دهد به طوری که همانند کمربندی سراسر سواحل تالاب را در برمی‌گیرد. گونه‌های *Typha latifolia* (لویی) و *Juncus rigidus* (سازو) از دیگر گونه‌های آبی بن در آب هستند که در حواشی داخلی تالاب گسترش دارند. از جمله سایر گونه‌های گیاهی بن در آب قسمت‌های شرقی، شمالی و جنوبی دریاچه می‌توان از گونه‌های

Blysmus compressus, *Cyperus distachyos*, *Fimbristylis bisumbellata*, *Cyperus difformis*, *Cynodon doctylon*, *Juncus rigidus*, *Mentha longifolia*, *Imperata cylindrical*, *Samolus valerandi* و *Fimbristylis turkestanica* نام برد. پوشش گیاهان شورپسند که در قسمت غربی دریاچه وجود دارد شامل گونه‌های *Cressa cretica*, *Suaeda aegyptiaca*, *Halocnemum strobilaceum*, *Halocharis sulphurea* است.

از گونه‌های انحصاری ایران که در منطقه مشاهده می‌شود نیز می‌توان به *Convolvulus gonocladus*, *Hyoscyamus tenuicaulis*, *Anthemis austro-iranica* و *Eremostachys adenantha* اشاره کرد. گونه‌های *Echinops persepolitanius*, *Otostegia michauxii*, *Echinops endotrichus*, *Haplophyllum viridulum* انحصاری فارس است و نمونه تیب گونه انحصاری *Echinops kazerunensis* نیز از این منطقه گزارش شده است. گیاه *Boerhavia diffusa* از خانواده *Nyctaginaceae* در استان فارس تنها در این مکان یافت می‌شود.

گونه‌های جانوری منطقه

حوضه آبریز تالاب پریشان زیستگاه مناسبی برای گونه‌های مختلف جانوری است که قسمت عمده آنها در بخش خشکی حوضه حضور دارند. خود تالاب نیز به عنوان یک زیستگاه مناسب برای ماهیان و پرندگان آبی از اهمیت خاصی برخوردار است. بخشی از اهمیت بین‌المللی تالاب پریشان ناشی از نقش

آن در ایجاد یک محیط مناسب برای زمستان‌گذرانی، تغذیه یا زادآوری پرندگان مهاجری است که اواسط پاییز تا اواخر زمستان را در این تالاب می‌گذرانند. تالاب با وجود نی‌زارهای مترکم و نیمه‌مترکم، زیستگاه مناسبی برای زادآوری گونه‌های پرندگان است. پلیکان پاخاکستری (*Pelecanus crispus*) اردک مرمری (*Marmarretta angustirostris*)، کفچه‌نوک (*Platalea leucorodia*) و اردک ارده‌ای (*Anas strepera*) پرندگانی هستند که در موقعیت زادآوری مشاهده شده‌اند (شکل ۴).

بهرروزی (پرنده‌شناس) زادآوری چهار گونه *Plegadis falcinellus*, *Pelecanus crispus* و *Ardea cinerea* را در تالاب پریشان گزارش کرده است (لطفی، ۱۳۸۹). گونه‌های آبی چون اردک بلوطی، اردک مرمری، باکلان کوچک و پلیکان پاخاکستری (شکل ۵) که در فهرست جهانی پرندگان در معرض خطر قرار دارند، در این تالاب مشاهده می‌شوند (لطفی، ۱۳۸۹). متأسفانه در سال‌های اخیر به علت کاهش منابع آبی حاصل از خشکسالی، تعداد پرندگان تالاب به طور پیوسته کاهش یافته است.

طبق گزارش اداره کل محیط‌زیست استان فارس این تالاب دارای هفت گونه ماهی بومی به نام‌های ماهی زردک، ماهی سرخه، ماهی گل چراغ، سیاه‌ماهی، ماهی پرک و مارماهی آب شیرین و همچنین چند گونه ماهی وارداتی نظیر کپور، فیتوفالک، سرگنده و آمور است که در سال ۱۳۶۸ به تالاب وارد شده‌اند ولی تنها کپور معمولی با شرایط تالاب سازش پیدا کرده و گونه‌های دیگر با تغذیه از بی‌مهرگان کفزی، تخم و لارو ماهی‌های بومی مشکلات عدیده‌ای در فون جانوری تالاب و زیستگاه‌های آنها به وجود آورده‌اند. گونه ماهی *Carasobarbus luteus* از گونه‌های باارزش دریاچه است که ارزش اقتصادی دارد. لاک‌پشت برکه‌ای خزری (*Mauremys caspica*) گونه شاخصی از لاک‌پشتان است که در این زیستگاه دیده شده است (طرح حفاظت از تالاب‌های ایران، ۱۳۹۱). تالاب پریشان با گستره پهناور آبی و وجود بسترهای مترکم نی (شکل ۶) زیستگاه‌های گوناگونی را برای گونه‌های متعدد پرندگان و جانوران آبی فراهم کرده است. پهنه آبی تالاب زیستگاه مناسبی برای گونه‌های ماهیان بومی و غیربومی به وجود آورده است. کانال‌های آبی تالاب محل تخم‌ریزی بعضی از گونه‌های ماهی است و محلی که چشمه‌های آب شیرین به درون تالاب می‌ریزد پرورشگاهی برای بچه‌ماهیان به شمار می‌رود. توده‌های گیاهان غرقابی به خصوص گیاه تیزک (*Najas*) مکانی برای تغذیه و پناهگاه ماهیان است.

پرندگان مهاجر از قسمت‌های مختلف تالاب به منظور تغذیه، استراحت و تولیدمثل استفاده می‌کنند. پهنه آبی تالاب زیستگاه اصلی برای پرندگان آبی ماهی‌خوار بوده و بسترهای نی‌زار مترکم اطراف آن هم مکان مناسبی برای استراحت و لانه‌سازی و تولیدمثل پرندگان به خصوص پلیکان‌ها است. افزایش

کانال‌های آبی تالاب محل تخم‌ریزی بعضی از گونه‌های ماهی است و محلی که چشمه‌های آب شیرین به درون تالاب می‌ریزد پرورشگاهی برای بچه‌ماهیان به شمار می‌رود.

شکل ۴- جوجه‌آوری کفچه‌نوک (عکس از لیلا جولایی، ۱۳۸۶)

شکل ۶- نی‌زارهای اطراف دریاچه در زمان پرآبی (عکس از لیلا جولایی)

شکل ۵- پلیکان خاکستری (عکس از لیلا جولایی، ۱۳۸۶)

شکل ۷- لاک‌پشت برکه‌ای خزری (عکس از لیلا جولایی، ۱۳۸۵)

شکل ۸- نمایی از پوشش گیاهی اطراف تالاب (عکس از محمد طبیعی خرمی، بهار ۱۳۹۱)

شکل ۹- نمایی دیگر از پوشش گیاهی اطراف تالاب (عکس از محمد طبیعی خرمی، بهار ۱۳۹۱)

شکل ۱۰- پوشش جوامع گیاهی درختچه گز (عکس از سارا صادقیان، فروردین ۹۶)

شکل ۱۱- آب‌گیری قسمتی از تالاب طی بارندگی (عکس از سارا صادقیان، فروردین ۱۳۹۶)

فعالیت‌های کشاورزی و گسترش سطح کشت در اطراف تالاب باعث افزایش منابع غذایی برای بعضی از گونه‌ها نظیر درنا و غاز وحشی شده است (لطفی، ۱۳۸۹).

در امتداد سواحل صخره‌ای شمال تالاب، گیاه نی (*Phragmites australis*) رویش دارد (شکل ۶) که زیستگاه مناسبی برای پستانداران وابسته به تالاب مانند شنگ (*Lutra lutra*) و نیز محلی برای تخم‌ریزی لاک‌پشت برکه‌ای خزری و لانه‌گذاری و جوجه‌آوری پرندگان منطقه به‌وجود آورده است (شکل ۷).

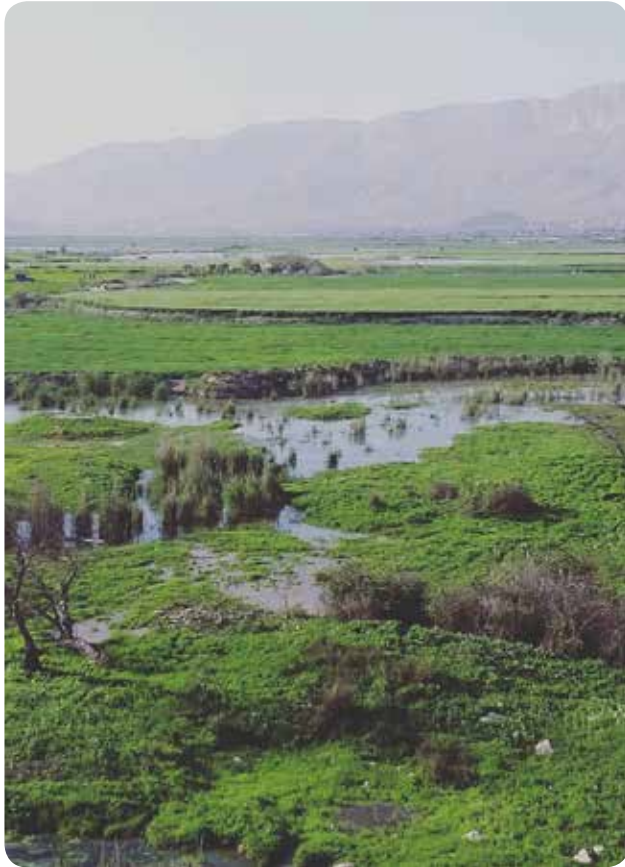
ارزش‌ها و تهدیدها

افزایش جمعیت و در نتیجه تأمین نیازهای جامعه و رسیدن به اهداف فردی، اجتماعی و قومی از عوامل اصلی تخریب اکوسیستم‌های طبیعی است. با گسترش و توسعه کشاورزی دست‌درازی انسان نیز به محیط اطراف افزایش یافته و روند تخریب و تغییر در ماهیت اکوسیستم‌ها سرعت گرفته است. تالاب پریشان به‌عنوان یک زیستگاه مهم شناخته شده و وجود فلور نسبتاً غنی در اطراف آن، نشان‌دهنده تنوع زیستگاهی در این منطقه است (شکل‌های ۸ و ۹). در برخی نقاط سخت‌گذر و اطراف تالاب می‌توان مکان‌های بکری را از لحاظ پوشش گیاهی مشاهده کرد که دلیلی برای غنای فلور

پریشان طی سال‌های اخیر، پهنه آبی این تالاب را با خشکسالی فزاینده‌ای روبه‌رو کرده (شکل ۱) و تغییرات عمده‌ای هم در پوشش گیاهی این منطقه به وقوع پیوسته است. جوامع درختچه گز در بستر تالاب رو به گسترش بوده (شکل ۱۰) و جمعیت گونه‌های آبی مانند *Najas marina*, *Zannichellia palustris*, *Lemna minor* و *Potamogeton pectinatus* رو به کاهش است.

وضعیت فعلی تالاب به‌هیچ‌وجه مطلوب نیست. بارندگی‌های ناکافی، خشکسالی‌های اخیر و برداشت بیش از حد منابع آب با وجود بیش از هزار حلقه چاه آب کشاورزی (مجاز و غیرمجاز) از عوامل خشکی این زیستگاه اکولوژیکی است که باعث به خطر افتادن تنوع زیستی و تخریب مکان‌های بکر این منطقه شده است. چاه‌های واقع شده در شمال، شرق و غرب تالاب، جریان‌های آب زیرزمینی را که به سمت تالاب جاری هستند قبل از رسیدن به تالاب، قطع و برداشت می‌کنند (لطفی، ۱۳۸۹). بیشترین منبع تأمین آب تالاب، باران و جاری شدن چشمه‌های آن به‌خصوص چشمه‌های قلعه نارنجی، جمشیدی، آیسپرو، پهلک، پهنو (زیر روستای هلک)، چشمه خواجو، بنگ، گپ، پل آبگینه و چشمه گرو بوده که هم‌اکنون تمامی چشمه‌ها به‌جز چشمه پهنو آن هم به مقدار بسیار ناچیز خشک شده‌اند. افزایش تعداد چاه‌ها می‌تواند دلیلی بر خشک شدن چشمه‌های تالاب باشد.

طی سالیان متمادی اکوسیستم تالاب پریشان در منطقه به‌صورت یک زیست‌بوم پایدار به حیات خود ادامه می‌داده

شکل ۱۴- بستر تالاب پریشان (عکس از جمال خداپرست، فروردین ۱۳۹۶)

شکل ۱۲- بستر خشک تالاب پریشان (عکس از جمال خداپرست، اداره حفاظت محیط‌زیست کازرون، پاییز ۱۳۹۶)

شکل ۱۳- بستر خشک تالاب پریشان (عکس از جمال خداپرست، مهر ۹۶)

منابع

امینی‌راد، م.، ۱۳۹۰. فلور ایران، شماره ۷۱، تیره اوپارسلام (Cyperaceae). تهران: مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، ۲۹۸ صفحه.
 داداشی آرانی، ح.، ۱۳۹۰. دریاچه پریشان. فصلنامه رشد آموزش زمین‌شناسی. دوره هفدهم، شماره ۱. ۶۷ صفحه.
 چشم‌انداز ۲۵ ساله برای تالاب پریشان، ۱۳۸۹. طرح حفاظت از تالاب‌های ایران، طرح مدیریت جامع تالاب پریشان. اداره‌کل حفاظت محیط‌زیست استان فارس. سازمان آب منطقه‌ای فارس، ۱۳۸۵. ادامه مطالعات منابع آب محدوده مطالعاتی پریشان، سال آبی ۸۴-۸۳.
 طاهری، ژ.، ۱۳۷۲. فلور ایران، شماره ۱۰، تیره سازو (Juncaceae). تهران: مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، ۷۷ صفحه.
 گزارش اطلاعات پایه گونه شنگ در تالاب پریشان، ۱۳۹۱. طرح حفاظت از تالاب‌های ایران، سازمان حفاظت محیط‌زیست. ۲۹۴ صفحه.
 لطفی، الف.، ۱۳۸۹. دریاچه پریشان (تشریح شرایط پایه). انتشارات پیروز، تهران. ۱۰۴ صفحه.
 مهندسین مشاور جامع ایران، ۱۳۸۲. مطالعات طرح مدیریت ذخیره‌گاه ارزن و پریشان، مجموعه گزارش سازمان حفاظت محیط‌زیست.

Smith, f., 1996. Biological diversity, ecosystem stability and economic development. J. Ecological Economics. 16: 191-203.
 Davis, P.H. (ed.), 1965-1985. Flora of Turkey, vol. 1-9. Edinburgh University Press, Edinburgh.
 Rechinger, K.H. (ed.) 1963-1998. Flora Iranica. Vol. 1-173. Akademische Druck-U, Verlagsanstalt, Graz.

و با فقدان دخالت انسان، طبیعت خود روند احیای این تالاب را کاملاً در کنترل داشته است؛ اما در سالیان اخیر هرچند بارش‌های زمستان و بهاره به‌صورت موقت تالاب را اندکی از خشکی نجات می‌دهد (شکل ۱۱) و برخی از چشمه‌های دریاچه دوباره برای مدت محدودی حداکثر تا خردادماه جریان می‌یابند، اما حفر چاه‌های عمیق و برداشت‌های بی‌رویه آب، چهار فصل شدن کشاورزی، کشت‌های زیر پلاستیکی، پمپاژ آب از اعماق زمین و تبخیر بالای آب در منطقه با وجود گرمای زیاد فرصت احیا را از دریاچه گرفته است. پریشان کم‌کم در حال خاموشی کامل است به‌طوری که از بستر خشکیده آن خودروها تردد می‌کنند و با این روند روزی فرا خواهد رسید که اثری از آن باقی نخواهد ماند (شکل‌های ۱۲ تا ۱۴). احیای تالاب پریشان نیازمند تعامل و همکاری ذی‌نفعان حوضه در تغییر رویکردهای نادرست در بخش آب و کشاورزی و استفاده از الگوهای پایدار معیشتی در این منطقه بوده و لازم است مسئولان گام‌های مؤثری در احیای این زیستگاه منحصر‌به‌فرد بردارند.

سپاسگزاری

نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از همکاری صمیمانه آقای مهندس جمال خداپرست، کارشناس ارشد اداره حفاظت محیط‌زیست شهرستان کازرون تشکر ویژه‌ای داشته باشند.